

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δ/νσις: Ἰωάννου Γενναδίου 14 – 115 21, Ἀθήναι
Τηλ. 210-72.72.204, Fax 210-72.72.210, e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
κ. Ἰερωνύμου
κατά τήν Τακτική Σύναξη τῆς Ἱεραρχίας
τήν 4ην/10/2022

ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΡΓΗΣΑΝ ΝΑ ΕΡΘΟΥΝ

Α΄

Ἀδελφοί μου,

Θά ἤθελα ἐν πρώτοις νά ζητήσω συγγνώμη διότι σέ ὅσα προτίθεμαι νά σᾶς ἀνακοινώσω καί νά σᾶς προτείνω, ἀναμειγνύονται καί προσωπικά μου βιώματα.

Πέρασαν πενήντα πέντε (55) χρόνια ἀπό τότε πού ὁ γέροντάς μου Νικόδημος Γραϊκός, αὐτός ἃ ὀγιος κληρικός, μοᾶ ὕνοιξε τόν δρόμο τῆς

Ἱερωσύνης. Σέ λίγο συμπληρώνονται δέκα πέντε (15) χρόνια ἀπό τότε πού τό σῶμα τῆς Ἱεραρχίας μας μέ ἐξέλεξε Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Πενήντα πέντε χρόνια ἐργάτης στόν ἀμπελῶνα τῆς Ἐκκλησίας.

Πλούσια τά πνευματικά ὀφέλη καί οὐκ ἴμπειρίες πολλές κοντά στόν μακαριστό Ἀρχιεπίσκοπο Σεραφεῖμ. Τεράστια τά προβλήματα καί οἱ δυσκολίες σκληρές καί πάμπολλες.

Ἀσφαλῶς θά ὑπάρξουν ἐπιστήμονες, ἐρευνητές πού θά φέρουν ὑπεύθυνα στήν ἐπιφάνεια κακοποιημένες πολλές ἀλήθειες καί θά γελοιοποιήσουν τίς πρόχειρες κατά καιρούς φυλλάδες καί τίς πληρωμένες «διαφημίσεις» καί προβολές.

Εὐχαριστῶ θερμά τοὺς ἀδελφούς Ἀρχιερεῖς, τοὺς κληρικούς μας, τοὺς λαϊκοὺς συνεργάτες καί τά στελέχη τῆς Πολιτείας μας καί ἐκείνους ὅσους μᾶς βοήθησαν καί βοηθοῦν καί ἐκείνους ὅμως πού εἶναι ἀντίθετοι καί πολέμοιό μας στόν ἀγῶνα μας, γιατί μᾶς κάνουν προσεκτικώτερους καί δυνατότερους.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μας, κατηύθυνε ἔτσι τά πράγματα ὥστε τά μέλη τῆς κατά καιρούς Ἱεραρχίας μας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου νά ἐκλέξουμε καί νά χειροτονήσουμε ὑπὲρ τοὺς πενήντα πέντε (55) Ἀρχιερεῖς, Μητροπολίτες καί βοηθοὺς Ἐπισκόπους.

Μεγάλη ή συγκίνηση καί συγχρόνως έ ήπίγνωση τής εϑύνης.

Β΄

Θά μπορούσα σήμερα, αδελφοί μου, νά σᾶς ἀναγνώσω ἀπό τή θέση αὐτή μιά προσεγμένη, θεωρητική ἀκαδημαϊκή εἰσήγηση ἀνάλογη μέ τίς δυνάμεις μου. Ὅσα προηγήθηκαν ἀλλά καί οἱ ἰνάγκες τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Πατρίδας μας σήμερα ἄλλα μέ συμβουλεύουν νά τονίσω.

Νά στρέψω τήν προσοχή μας καί τίς σκέψεις μας σέ θέματα καθημερινῆς ἀνάγκης, καί ὅλα αὐτά κάτω ἀπό τήν Χάρι τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί Πατέρα μας, πού συνεχίζει νά μᾶς ἀγαπάει καί νά μᾶς φροντίζει ἐν Χριστῷ καί Ἁγίῳ Πνεύματι. Σήμερα, βλέπουμε τά πάντα νά εἶναι ρευστά, ἀσαφῆ, νά ἐξελίσσονται ραγδαῖα. Εἴμαστε στήν ἐποχή τῆς εἰκονικῆς πραγματικότητας καί τοῦ ψηφιακοῦ κόσμου, ὅπου ἔχει κλονιστεῖ ἡ παλαιά ἀντίληψη περί κοινοτισμοῦ καί συλλογικῆς συνείδησης, κάθε τι τό παραδοσιακό καί κάθε ἐναπομείνας θεσμός.

Ἐνα ἄλλο σημαντικό χαρακτηριστικό τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ὁ συγκρητισμός. Δηλαδή ἡ διάχυση καί ὁ συνδυασμός θρησκευτικῶν ιδεῶν καί πρακτικῶν σέ πολλούς τομεῖς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί δραστηριότητος. Θρησκευτικές ιδέες, διαφορετικῆς προέλευσης, ἐκλαϊκευμένες, διαχέονται παντοῦ μέ τρόπο ἄναρχο καί ἀνοργάνωτο, ὄχι

μόνον μέσω των περιοδικών, της τηλεόρασης, του διαδικτύου, αλλά και μέσα από καθημερινές συνήθειες και πρακτικές, που σχετίζονται με την ευεξία, την υγεία, την σωματική άσκηση, όπως ο έναλλακτικές μέθοδοι ιατρικής, οι πολεμικές τέχνες κ. ά.

Βλέπουμε μιά αναντιστοιχία ανάμεσα σ' αυτό που δηλώνουμε ότι πιστεύουμε και στις καθημερινές μας πράξεις και συνήθειες.

Σήμερα οι περισσότεροι δέν αποδέχονται την πίστη της Έκκλησίας, όπως διατυπώνεται σέ αυτήν. Άδιαφορούν. Άναμειγνύουν κάποια στοιχεΐα της Όρθοδοξίας μέ άτομικές τους ή ξενόφερτες πεποιθήσεις και συνήθειες, που άλλοιώνουν την παραδοσιακή νοοτροπία και συνθέτουν μιά άτομική θρησκευτικότητα.

Ό κόσμος έχει αλλάξει ραγδαΐα. Ό παραδοσιακός τρόπος ζωής έχει μεταβληθεΐ. Κι αυτό φαίνεται μέσα από νέες πραγματικότητες κατά τά τελευταΐα χρόνια, όπως τό αυτόματο διαζύγιο, ό πολιτικός γάμος, ή κατάργηση της άναγραφής του θρησκεύματος στις ταυτότητες, ή πολιτική κηδεία, ή καύση του νεκρού ό ,υποβοηθούμενος θάνατος κ.ά.

Όλα αυτά και τόσα άλλα οδηγούν στην άνάγκη έπανευαγγελισμού του λαού μας. Πρέπει και πάλι νά ξεκαθαρίσουμε τίς θεολογικές

προϋποθέσεις για τή σχέση τοᾶ ὕνθρώπου μέ τόν Θεό, τόν συνάνθρωπο καί τόν κόσμο.

Πρός τόν σκοπό αυτό ἀπαιτοῦνται:

I. Συστράτευση Κληρικῶν, Πανεπιστημιακῶν διδασκάλων καί λαϊκῶν εὐσεβῶν.

II. Συνεργασία μέ τούς καθηγητές τῶν Θεολογικῶν καί Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν. Τώρα μάλιστα πού στίς τελευταῖες Ἐ ἡκκλησία ἐπέτυχε τήν πλειοψηφία στή διοίκησή τους, τήν συμμετοχή της στήν ἐπιλογήν τῶν εἰσαγομένων καί διδασκόντων εἰς αὐτές ὡς καί τήν ὑπόδειξιν τῆς διδακτέας ὕλης στούς ἱεροσπουδαστές.

III. Προσφορά καί ἀξιοπρεπής ἐξυπηρέτηση σέ ἀδελφούς μας πάσχοντες καί τούς ἐνδεεῖς εἴτε κατά μόνας ἢ σέ πρότυπα λειτουργικά Κέντρα για ἄτομα ἀπό τήν παιδική ἡλικία μέχρι τά βαθιά γεράματα.

Ὅλα αὐτά για νά συντελεσθοῦν καί νά ὑλοποιηθοῦν χρειάζονται οἰκονομική στήριξη, ὅπως τόνισε στούς ἀρχαίους Ἀθηναίους ὁ Δημοσθένης «Δεῖ δὴ χρημάτων καᾶ ἵνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι». Ἡ Ἐκκλησία ἔχει τήν ὑποχρέωση νά ἀξιοποιήσει τήν ἐναπομείνασα περιουσία της για τήν ὑλοποίηση αὐτῶν τῶν σκοπῶν της. Ἀπό τό 100% σκορπίσθηκε τό 96% αὐτῆς. Ἐναπομένει σήμερα τό 4%. Αυτό

άξιοποιούμενο θά βοηθήσει στους στόχους τῆς Ἐκκλησίας. Γιατί, ἡ Ἐκκλησία, πέρα ἀπό τήν ἐσχατολογική της προοπτική, ἀφοῦ κινεῖται ἐντός τῆς ἱστορίας δέν μπορεῖ νά ἐγκαταλείψει τόν ἄνθρωπο. Καί, ὁ ἐπανευαγγελισμός μᾶς βοηθάει νά ἔχουμε τό βλέμμα μας προσανατολισμένο καί στά ἔσχατα καί στό τώρα.

Γ'

Αγαπητοί μου αδελφοί, θά ήθελα στό σημείο αυτό νά σᾶς ἐνημερώσω σχετικά μέ τόν

Νόμο 4957/2022 γιά τήν Μισθοδοσία τοῦ Κλήρου

Ψηφίσθηκαν μέ πρωτοβουλία τῆς Ὑπουργοῦ Παιδείας καί Θρησκευμάτων κ. Νίκης Κεραμέως καί μέ εὐρεῖα πολιτική συναίνεση τά ἄρθρα 347 καί 446 τοῦ νόμου 4957/2022 μέ τίτλο «Νέοι ὀρίζοντες στά Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα: Ἐνίσχυση τῆς ποιότητας, τῆς λειτουργικότητας καί τῆς σύνδεσης τῶν Α.Ε.Ι. μέ τήν κοινωνία καί λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ Α', 141/21-7-2022).

Οἱ διατάξεις αὐτές ἐπέλυσαν τό ζήτημα τῶν ὀργανικῶν θέσεων τῶν διορισμένων κληρικῶν καί ἐπικαιροποίησαν τό καθεστῶς τῆς μισθοδοσίας.

Τό διάταγμα τῆς ἐκτελέσεως τοῦ νόμου πρέπει νά ἐκδοθεῖ ἴπωσδήποτε τό συντομότερο, εἰδάλλως ἡ τύχη τοῦ ψηφισθέντος νόμου θά εἶναι ἴ ἡδια μέ αὐτή τοῦ νόμου 536/1945.

Ἐπειδή κάθε νόμος ἔχει τά ὑπέρ καί τά κατά του, ἀναμένουμε τήν ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ Διατάγματος καί ἡ Δ.Ι.Σ. θά ἀσχοληθεῖ καί πάλι μέ τό θέμα αὐτό.

- Ἔχουμε ὁμως τήν ὑποχρέωση νά δημοσιεύσουμε ἕνα κείμενο πού θά μαρτυρεῖ καί στούς σημερινούς καί στούς αὐριανούς ἀντιρρησίες, ὅτι ἡ καταβολή τῆς μισθοδοσίας τοῦ Κράτους πρός τούς κληρικούς δέν εἶναι χάρισμα, ἀλλά ὑποχρέωση κρατική γιά τήν προσφορά τῶν κληρικῶν καί τήν ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους ἔναντι τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας, ὅπως αὐτό εἶχε δεσμευθεῖ.

Τό κείμενο αὐτό νά γραφῆ στά σημερινά Πρακτικά τῆς Ἱεραρχίας μας εἰς μαρτυρίαν συνεχῶς καί ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ὁ Πρόεδρος τῆς Γ' Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως στήν Ἑρμιόνη ἀπηύθυνε στίς 4 Μαρτίου 1827 ἔγγραφο πρός τούς Ἀρχιερεῖς Κορίνθου Κύριλλον, Τριπόλεως Δανιήλ, Ρέοντος Διονυσίου, Ἀνδρούσης Ἰωσήφ καί Βρεσθένης Θεοδώρητον καί τούς παρήγγειλε νά συντάξουν σχέδιον γιά τά «Ἐκκλησιαστικά».

ὦ Ἡς ἄνω ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπή συνέταξεν Ἐκθεσιν, περιεκτική τῆς ἐνεστῶσης καταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ἐντός τοῦ Βασιλείου Μοναστηρίων, ἐφ' ἧ καί σχέδιον διοργανισμοῦ, ὑφορῶντος τήν

βελτίωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, παρά τῆς ἐπί τούτῳ διορισθείσης Ἐπιτροπῆς διὰ τοῦ ὑπὸ 15/27 Μαρτίου 1833 Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, συναισθανόμενα τά βιώματα τοῦ ἕθνικοῦ Κυβερνήτη Ἰωάννου Καποδίστρια γράφοντος «σκοπός τῶν ἕθνους καί τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ἡ βελτίωσις τοῦ Κλήρου, ἡ ἠκκλησιαστική εὐνομία καί εὐταξία καί ἡ ἰσχύς τῶν ἀναγκαίων εἰς τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ, ὅνα σχολάζοντες τῶν βιοτικῶν μεριμνῶν ἐνασχολῶνται ἐπιμελέστερον περί τὴν ὑπηρεσίαν τῶν θείων καὶ τὴν τῶν ψυχῶν παιδαγωγίαν καί προστασίαν» ἔγραψαν στήν ἔκθεσίν τους:

Μεγαλειώτατε

.....

Ἐ Ἠλλάς ἔχει, κατὰ τὴν γνώμην μας, πόρον πλουσιώτατον εἰς διατροφήν τοῦ Κλήρου, **τά κτήματα τῶν μοναστηρίων, καί αὐτά δέν εἶναι ὀλίγα.** Ταῦτα, καλῶς διοικούμενα καί οἰκονομούμενα, θέλουσι παρέχει ὄχι μόνον ἄφθονα τά εἰς διατροφήν τοῦ Κλήρου, ἀλλά καί τά εἰς σύστασιν καί διατήρησιν καί ἄλλων φιλανθρωπῶν καταστημάτων, καί εἰς τό ὅποσον δίδομεν σχέδιον· διορίζομεν ποῦ καί πῶς νά ἐξοδεύωνται τά ἐκ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων εἰσοδήματα, καταδαπανώμενα μέχρι τοῦδε

άσκοπως καί άνωφελώς. Άλλ' έκτός τών κτημάτων τών μοναστηρίων υπάρχουν καί άλλα τών Έπισκοπών' συμπεριλαμβάνονται καί ταϋτα εις τήν αϋτήν κατηγορίαν τών μοναστηριακών, καί μόνον τά τής Έκκλησίας ανήκοντα, ως μικρά, άφίνονται εις τάς κοινότητας πρός χρῆσιν τών Έκκλησιών καί τοϋ κλήρου αϋτών, καί ταϋτα οίκονομοϋνται άμέσως παρά τών κοινοτήτων δι' έπιτρόπων.

Γιά όσους κατά καιρούς άμφισβήτησαν ά ήμφισβητοϋν τό νόημα τής φράσεως «εις βελτίωσιν τοί υερατείου» τοϋ ψηφίσματος τής Δ' Έθνοσυνελεύσεως στό Άργος στίς 11 Ιουλίου 1829, ότι δηλαδή δέν πρόκειται για μισθοδοσία τοϋ Κλήρου, γράφουμε τά έξής:

I. Από τήν Έκκλησιαστική Γραμματεία άπεστάλη τό κατωτέρω έγγραφο ύπογραφόμενο από τόν Σπ. Τρικούπη:

«Κρίνομεν ούσιωδέστατον νά συστήσωμεν εις τήν ιδιαιτάτην φροντίδα τής Ιερᾶς Συνόδου τά περί συστάσεως τοϋ Έκκλησιαστικοϋ Ταμείου, καθ' όσον άφορᾷ τά έκκλησιαστικά κτήματα, συμφώνως μέ τά εις τό Ψήφισμα τής έν Άργει έθνικῆς συνελεύσεως ένδιαλαμβανόμενα.

ά Ηνάγκη τής ταχείας συστάσεως τοϋ Ταμείου τούτου κρίνεται κατεπείγουσα, καθ' όσον, έκτός εις αϋτό άποκειμένης καταλλήλου τών Έπισκόπων προικοδοτήσεως καί τής μισθοδοσίας τοϋ κλήρου (συμφώνως

μέ τά εις τό ἄρθρον τοῦ ὑπό 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου) Βασιλικῆς Διατάγματος διαλαμβανόμενα, τά σχολεῖα τοῦ Κράτους παραμεληθέντα τοσοῦτους ἤδη μήνας δι' ἔλλειψιν χορηγίας διαρκοῦς, κινδυνεύουν νά παραλύσουν, καί ἡ δημόσιος ἐκπαίδευσις, ἀντικείμενον τόσον οὐσιῶδες περί τήν ἠθικήν τοῦ χριστιανοῦ μόρφωσιν, νά μείνη εἰς τήν ὁποίαν εὐρίσκεται μέχρι τοῦδε κατάστασιν».

II. Σύστασις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμεῖου. Ἀκολούθησε ἡ ἡπό 12 Ὀκτωβρίου 1833 συνοδική ἐρμηνευτική ἐγκύκλιος «Πρός τοὺς κατά τήν ἐπικράτειαν Σεβ. Μητροπολίτας καί Ἐπισκόπους πού κάνει λόγο γιά τό ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ «ἐξ οὗ θέλουσι μισθοδοτεῖσθαι οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἐπικρατείας καί οἱ ἱεροὶ κληρικοί, καθώς καί οἱ διδάσκαλοι τῶν σχολείων καί θέλει συνίστασθαι καί διατηρεῖσθαι πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί τήν παιδείαν θεοφιλές καί θεάρεστον».

Τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον εἶναι ἀνεξάρτητον εἰδικόν ταμεῖον.

Ἐν Ἀθήναις 13 Δεκεμβρίου 1834

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἀ ἠντιβασιλεία

ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ, Πρόεδρος

ΜΑΟΥΡΕΡ

ΕΪΔΕΚ

III. Διάταγμα συστάσεως επιτροπῆς Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου. Ἡ περιουσία τοῦ συστηθέντος ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἐμπιστεύεται εἰς τήν ἐπιστάσιαν πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς, τιθεμένης ὑπό τήν ἄμεσον διεύθυνσιν τῆς ἐπί τῶν ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς παιδείας γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Δεκεμβρίου 1834

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἀ ἡντιβασιλεία

ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ, Πρόεδρος

ΜΑΟΥΡΕΡ

ΕΪΔΕΚ

IV. Πρακτικά Συνεδριῶν.

Κατά τήν παράγραφο τρία τῶν πρακτικῶν τῆς ἐβδόμης συνεδρίας (26 Ἀπριλίου 1833) «ἐκρίθη ἐπάναγκες, οἱ μὲν Ἐπίσκοποι νά μισθοδοτῶνται αὐτάρκως καί ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος των κατ' εὐθεΐαν παρά τῆς

Κυβερνήσεως από τῶν ἐπί τούτῳ προσδιορισθησομένων πόρων (ἔσοδα Μοναστηριακῆς περιουσίας), οἱ δέ πρεσβύτεροι, διάκονοι καί λοιποὶ ὑπηρέται τῶν ἐκκλησιῶν νά μισθοδοτῶνται κυρίως μὲν παρά τῶν Κοινοτήτων (σημειωτέον ὅτι ἡ περιουσία τῶν ἐνοριῶν, τῶν ἐπισκοπῶν καί ἐ ἡνορία ὅλη περιῆλθε στήν διοίκηση καί κυριότητα τοῦ Δήμου ἢ τῆς Κοινότητος). Ὅταν δέ οἱ πόροι τῆς Κοινότητος δέν ἐξαρκοῦν, ἡ Κυβέρνησις νά ἀναπληροῖ τό ἐλλεῖπον ἀπό τῶν προειρημένων πόρων».

- Στά πρακτικά τῆς Η΄ συνεδρίας τῆς ἐπιτροπῆς (27 Ἀπριλίου 1833) διαβάζουμε: «Ελήφθη ὑπ' ὄψιν τό περί μισθοδοσίας τοῦ κλήρου, κατά τήν τρίτην παράγραφον τῶν πρακτικῶν τῆς χθесινῆς συνεδριάσεως, καί ἀπεφασίσθη, ὅτι πρέπει νά συστηθῆ εἰς ἐκάστην κοινότητα Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον, διοικούμενον παρά τῶν ἐπί τούτῳ κατ' ἔτος ἐκλεγομένων ὑπό τῶν ἐνοριτῶν ἐπιτρόπων. Εἰς τό ταμεῖον τοῦτο θέλουν σύγκεισθαι τά ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς Ἐκκλησίας κτημάτων εἰσοδήματα (ἔσοδα ἐκκλησιαστικῆς ἐ ἡνοριακῆς περιουσίας). Ἀπό τό ταμεῖον τοῦτο θέλει διατηρεῖσθαι, ἐπισκευάζεσθαι καί καλλωπίζεται ὁ ναός, θέλουν μισθοδοτεῖσθαι οὐ ἐν αὐτῷ ὤπηρετοῦντες καί εἰ μὲν περισσεύουσιν οἱ πόροι, θέλουσι ἐξοικονομεῖσθαι ἐξ αὐτῶν οἱ πτωχοί τῆς ἐνορίας, εἰ δέ ἐλλείπουσι, θέλουν ἀναπληροῦσθαι παρά τῆς Κυβερνήσεως κατά τήν Γ΄

παράγραφον τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως (ἐκ τοῦ ταμείου τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας)».

- Εἰς τὰ Πρακτικά τῆς Θ' συνεδρίας τῆς ἐπιτροπῆς (28 Ἀπριλίου 1833) διαβάζουμε: «ἐλήφθησαν εἰς σκέψιν τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα εἰς τό Γ' ἄρθρον τῶν πρακτικῶν τῆς Ζ' συνεδριάσεως, καί ἐθεωρήθη ἐπάναγκες τό νά συστηθῆ ἡδιδίαίτερον ταμεῖον ὑπό τήν ἄμεσον διαχείρισιν τῆς Κυβερνήσεως καί τήν ἐπιστάσιαν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπί τούτῳ διοριζομένης.

Τό ταμεῖον αὐτό θέλει ἐπαρκεῖ πρός μισθοδοσίαν τῶν Ἐπισκόπων, πρός ἀναπλήρωσιν τῶν δι' ἐκάστην κοινότητα ἀπαιτουμένων διά τό Ἐκκλησιαστικόν ἐξόδων πρός ἐκπαίδευσιν τοῦ Κλήρου, πρός οἰκοδομήν Ἐκκλησιῶν, πρός σύστασιν φιλανθρωπικῶν καί κοινωφελῶν καταστημάτων, πρός περίθαλψιν καί διατροφήν πτωχῶν καί ἀπόρων καί ἀπλῶς εἰς πᾶν ὅ,τι θεοφιλές καί φιλόανθρωπον».

Στίς 1 (13) Ἰανουαρίου 1838 ἀνακοινώθηκε:

Ἡ μέχρι τοῦδε δυνάμει τοῦ ἤ ὑμετέρου Διατάγματος 1ης/13 Δεκεμβρίου 1834 ὑπάρχουσα ἐπιτροπή τοῦ ἔκκλησιαστικοῦ ταμείου διαλύεται.

ἐ'Οπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Γραμματεὺς
τῆς Ἐπικρατείας

Γ. ΓΛΑΡΑΚΗΣ

Μετά πενταετίαν νέα ἀλλαγὴ γίνεται στήν διαχείριση τῶν
εἰσοδημάτων τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου μέ τήν νομοθετική
ρύθμιση «Περί μεταβάσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων εἰς τήν ἐπί
τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείαν», μέ τήν διαβεβαίωση ὅμως ὅτι οἱ πόροι
αὐτοί «νά χρησιμεύσωσι ἀποκλειστικῶς εἰς τήν βελτίωσιν τοῦ ὕεροῦ
Κλήρου καί τήν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας».

Ἐν Ἀθήναις τῆ 29 Ἀπριλίου 1843

ΟΘΩΝ

ἐ'Οπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Γραμματεὺς Γ.

ΓΛΑΡΑΚΗΣ

Αὐτό σήμανε τό τέλος τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου καί τοῦ
ὁράματος τῆς βελτίωσης τῆς θέσεως τοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος.

Τό θέμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καί μοναστηριακῆς περιουσίας, τῆς τύχης τοῦ Γενικοῦ Ἑκκλησιαστικοῦ Ταμείου καί τίς ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους ἐπανεφέρε ὁ Μητροπολίτης (Ἀρχιεπίσκοπος) Ἀθηνῶν Μελέτιος Μεταξάκης, ὅπως διαβάζουμε στό ὑπόμνημά (του) πρός τήν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας καί στό Ὑπουργεῖο Παιδείας. Γράφει:

«Διά τήν περιουσίαν αὐτήν ἐσημειώθη ἕνα εἶδος ἐκτροπῆς. Κατά τήν σύστασιν τοῦ Κράτους εὐρέθησαν ἐν αὐτῷ 593 Μοναί. ἐ Ἦν Ἄργει Ἐθνοσυνέλευσις εἶχε ψηφίσει, μεταξύ ἄλλων, ὅτι ἡ Νομοθετική Ἐξουσία "θέλει διορίσει τόν ἀριθμόν τῶν Ἀρχιερέων καί Ἱερέων, τῶν ἀναγκαίων εἰς τήν Ἑλληνικήν ἐπικράτειαν καί ἐξασφαλίσαι τά πρός διατροφήν αὐτῶν ἀναλόγως μέ τό χρέος καί τήν ἀξιοπρέπειαν αὐτῶν".

Πρός ἐκτέλεσιν τῶν ὑπό τῆς Συνελεύσεως ψηφισθέντων ἐσχεδιάσθη ἡ σύστασις Ἑκκλησιαστικοῦ Ταμείου καί ἐπί τῆ βάσει τοῦ προσαχθέντος τῆ Ἱ. Συνόδω σχεδίου, αὕτη ἐξεδίδοτο τήν ἀπό 19 Αὐγούστου 1833 ἀπόφασιν αὐτῆς δι' ἧς ἐνέκρινε ὅπως 116 ἔρημα Μοναστήρια καί ἕτερα 116 ὑπαγόμενα εἰς τό σχέδιον, περιέλθωσιν ἀμέσως ὑπό τήν κυριαρχίαν τῆς Κυβερνήσεως, τά δέ λοιπά 226, χαρακτηριζόμενα ἐν τῷ σχετικῷ πίνακι, ὡς Μοναστήρια ὑποβαλλόμενα εἰς φόρον, ὑποβληθῶσιν εἰς τακτικόν ἔρανον ὀλικοῦ κεφαλαίου 405.650 δρχ.

Ἐπακολούθησαν εὐθύς ἕ ἡκδοσις Β. Διατάγματος ὑπάγοντος τὰ παραχωρηθέντα Μοναστήρια καί εισοδήματα εἰς τήν διαχείρισιν τῆς Γραμματείας ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Παιδείας, συνιστῶσα δέ ἡ Σύνοδος ἐκθύμως τήν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τῷ Β. Διατάγματι ἔγραφε: "Τά Μοναστήρια ἐσυστήθησαν καί ἐπροικοδοτήθηκαν παρ' εὐσεβῶν πρὸς θεοφιλῆ καί θεάρεστον σκοπόν· πρὸς τοῦτον τόν πρῶτον καί κύριον αὐτῶν σκοπόν θέλουσι χρησιμεύσει καί εἰς τό ἐξῆς τὰ ἐξ αὐτῶν εισοδήματα, συντελοῦντα εἰς τήν διατήρησιν τοῦ Κλήρου, εἰς τήν εὐκολίαν τῶν Ναῶν καί εἰς τήν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν".

Ἀκολούθως τό σχέδιον περιέλαβε καί ἄλλας Μονάς, οὕτως ὥστε διατηρήθησαν μόνον 151, ἀό ἰποῖαι μετὰ τήν προσάρτησιν τῆς Ἐπτανήσου καί τῆς Θεσσαλίας ἀνῆλθον εἰς 170.

Διά τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1834 συνεστήθη τό Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον, ὡς "ἀνεξάρτητον εἰδικόν ταμεῖον" ὑπό τήν διεύθυνσιν πενταμελοῦς Ἐπιτροπείας "τιθεμένης ὑπό τήν ἄμεσον διεύθυνσιν τῆς ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Παιδείας Γραμματείας". Τό ταμεῖον ἰδρύετο "διά τὰ Ἐκκλησιαστικά καί τήν Ἐκπαίδευσιν" μέ σκοπόν νά καταστήσῃ "καθαρῶς καί ἀσφαλῶς καταφανῆ τήν διάκρισιν τοῦ

Κλάδου τούτου τῆς ὑπηρεσίας καί τήν ἰδιαιτέραν διαχείρισιν τῶν δι' αὐτόν προσδιωρισμένον ποσοτήτων".

- Πρό τῆς παρελεύσεως τριῶν καί ἡμίσεος ἐτῶν διαλύεται (Β.Δ. 1ης Ἰουλίου 1838) ἡ διευθύνουσα τό Ταμεῖον Ἐπιτροπή, διά λόγους οἰκονομικούς καί τό ταμεῖον ὑπάγεται ἀπ' εὐθείας εἰς τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεῖαν, μετά δέ πάλιν πέντε ἔτη εὐρεθέντος, ὅτι "ἡ ἀκριβής τῶν ἐκκλησιαστικῶν προσόδων ἀπό τὰς λοιπὰς τοῦ Κράτους διαχώρισις, ὡς προσδιωρισμένων νά χρησιμεύωσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τήν βελτίωσιν τοῦ ὕ. Κλήρου καί τήν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας" θά ἐπετυγχάνετο ἐκτελέστερον ἐν τῇ Γραμματεία τῶν Οἰκονομικῶν, μετεβιβάσθη εἰς ταύτην ἡ διαχείρισις (Β.Δ. 29ης Ἀπριλίου 1843).

Τό πρῶτον λοιπόν Ἐκκλησιαστικόν Ταμεῖον, χάριν τοῦ ὕποίου διελύθησαν 412 Μοναί καί ὑπεβλήθησαν εἰς φορολογίαν αἱ λοιπαί, προορισμόν ἔχον νά βελτιώσῃ τόν ἱ. Κλήρον **ἔσχεν ἐφήμερον τόν βίον**.

Δύο παρατηρήσεις ἐπιβάλλονται:

Πρώτη, ὅτι τό ἀρτισύστατον Κράτος πρὶν ἢ βελτιώσῃ τήν κατάστασιν τοῦ Κλήρου διά μορφώσεως αὐτοῦ καί ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως, ὡς ἐψήφισεν Ἐ ἠθνοσυνέλευσις, ἐπιβαρύνει τήν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν δι' ἰδίων δαπανῶν, ἥτοι τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας.

Δευτέρα, ὅτι τῆς διοικήσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν προσόδων ἀποξενώνει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν Ἐκκλησίαν, διαλυῶν δέ τὸ ὡς "ἀνεξάρτητον" ἰδρυθέν Ταμεῖον καὶ συγχωνεύει τὴν Ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν πρὸς τὴν τοῦ Δημοσίου.

- εἶναι ἀδύνατον νὰ δεχθεῖ τις, ὅτι ἂ ὀρχικός σκοπὸς τῆς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὀριστικῆς καταλήψεως τῶν 3/4 περίπου τῆς Μοναστηριακῆς περιουσίας καὶ τῆς φορολογίας τῆς ἄλλης δέν ἦτο πράγματι ἡ βελτίωσις τοῦ ὕ. Κλήρου καὶ ἐφ' ὅσον ἐκ τοῦ πρώτου τούτου μέρους θὰ ἐπερίσσειον χρήματα καὶ ἡ βοήθεια τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὅπως ὅμως ἐξετελέσθη ἡ σχετικὴ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἀπόφασις, ἐπὶ τῷ Ἑλληνικοῦ Κράτους βαρύνει ἡ εὐθύνη ἀποδόσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἐν ᾧ μέρει ἀά ἰναληφθεῖσαι ὑποχρεώσεις δέν ἐξεπληρώθησαν. Ἐπιβάλλεται δηλονότι νὰ ἐξακριβωθῶ ἡποία ὑπῆρξε τῆς περιουσίας ταύτης ἡ πρόσοδος, κατὰ τὰ διαρρεύσαντα 85 ἔτη, ὅποια ἐ ἡξ αὐτῆς πραγματικὴ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν δαπάνη καὶ τὸ ὑπόλοιπον μετὰ τῶν σωζομένων κτημάτων καὶ κεφαλαίων νὰ ἐπιστραφῇ τῷ ἡκκλησίᾳ».

Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ζήτησε Ἄ ὀρχιεπίσκοπος Μελέτιος Μεταξάκης ἀπὸ τὴν Πολιτεία. Ὅμως «ἀπαντητικῶς ὑπὸ τῷ ὕπουργεῖου ἐδηλώθη: «Προσφάτως τὸ ἡπηρεσία τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμεῖου, οὐδέ τὰ

βιβλία, κτηματολόγια, καί λογιστικά τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ὑφίστανται πλέον, καέντα εἰς πρόσφατον ἐν τοῖς Γραφείοις τοῦ ὕπουργείου πυρκαϊάς».

Δ΄

ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ-ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

(ΣΧΙΣΤΟ-ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ)

Στις πολλές συζητήσεις μας μέ τον Πρωθυπουργόν τῆς χώρας μας κ. Κυριάκον Μητσοτάκην, καταλήξαμε ὅτι σήμερα εἶναι ἀνάγκη ὅσο ποτέ ἄλλοτε νά συνεργασθοῦν Πολιτεία-Ἐκκλησία σέ πολλούς τομεῖς πρός ὠφέλεια τῶν δύο φορέων καί κυρίως γιά τή στήριξη τοῦ λαοῦ μας στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς Πρόνοιας.

Συμφωνήσαμε νά ἀρχίσουμε τήν συνεργασία μας ἀπό τό Ἐκκλησιαστικό κτῆμα ΣΧΙΣΤΟ-ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ.

Τό Ἐκκλησιαστικό Κτῆμα Σχιστό-Σκαραμαγκάς.

Τό κτῆμα τοῦτο περιῆλθε στήν Ἱερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Κλειστῶν δι' ἀγορᾶς τό ἔτος 1793, ἐκτάσεως 18.945 στρεμ.

Μέ τήν ὑπ' ἀριθμ. 33333/11-12-1843 ἀπόφασι τῆς Γραμματείας (Υπουργείου Οἰκονομικῶν) τό κτῆμα ἀναγνωρίστηκε ὡς κτήση ἰδιωτική ἀνήκουσα στήν Ἱερά Μονή.

Από τό 1933 τό κτήμα περιήλθε στην διοίκηση και διαχείριση αρχικῶς στον ΟΔΕΠ και από τό 1988 στην Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἔκταση αὐτή σταδιακά συνεχῶς μίκραινει. Από αὐτήν τήν ἔκταση δόθηκε τμήμα γιά δημιουργία και επέκταση τοῦ Πολεμικοῦ Ναυστάθμου, γιά τήν δημιουργία τοῦ Οἰκισμοῦ Νέου Ἰκονίου, γιά τήν δημιουργία και διαπλάτυνση τῆς Ἐθνικῆς Ὁδοῦ Σχιστό-Σκαραμαγκᾶ και γιά τή λειτουργία και συντήρηση ἀγωγοῦ φυσικοῦ ὑερίου ὑπέρ ΔΕΠΑ.

Ἀκόμη δόθηκαν 1000 στρ. πρὸς τό Ὑπουργεῖο Κοινωνικῆς Πρόνοιας γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν ἀστέγων τοῦ Δήμου Περάματος.

Δωρήθηκαν 330 στρ. πρὸς τόν Ἐνιαῖο Σύνδεσμο Δήμων και Κοινοτήτων Πειραιᾶ και Δυτικῆς Ἀττικῆς γιά τήν δημιουργία Κοιμητηρίου και ἄλλες δύο συνεχόμενες ἐκτάσεις 360 και 960 στρεμμάτων πρὸς τό Δημόσιο πρὸς ἀποκατάσταση τῶν ἀστέγων τοῦ Δήμου Περάματος.

Στό νότιο τμήμα τοῦ κτήματος Σκαραμαγκᾶς ἀναπτύχθηκε σταδιακά και ὁ οἰκισμός πού ἀποτελέσσει ἀργότερα τόν Δήμο Περάματος.

[Άκολουθοῦν οὐ ἰμιλίεσ τοῦ Μακαριωτάτου καί τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Κυριάκου Μητσοτάκη:]

Ἐξοχώτατε Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως κ. Μητσοτάκη,

Σήμερα εἶναι μιά **ὄμορφη μέρα** γιά τούς κατοίκους τῆς περιοχῆς, ἀλλά καί τῶν ὁμορων δήμων.

Ξεκινᾷ σήμερα ἕνα **μεγάλο ὄμορφο ταξίδι** πού μοναδικό προορισμό ἔχει τήν μιά καλύτερη ποιότητα ζωῆς, ἕνα πιό παραγωγικό, πιό ὑγιεινό, περισσότερο οἰκολογικό μέλλον γιά ὅλους ...

Ταυτόχρονα ὅμως ἀνοίγουμε σήμερα ἕνα νέο κεφάλαιο στίς σχέσεις Ἐκκλησίας-Κράτους, ἐγκαινιάζουμε μιά νέα συνεργασία μέ φιλόδοξους στόχους, ἀλλά καί ἀπτά ἀποτελέσματα στήν καθημερινότητα τοῦ πολίτη ...

Ὅσα εἰπώθηκαν μέχρι στιγμῆς ἀπό τόν Γενικό Διευθυντή τῆς ΕΚΥΟ καί Ἀντιπρόεδρο τῆς ΣΧΙΣΤΟ ΑΕ **π. Νικόδημο Φαρμάκη** καί τόν ἐντιμότατο **κ. Παναγιώτη Σταμπουλίδη**, Ἐντεταλμένο Σύμβουλο τοῦ ΤΑΙΠΕΔ ἦταν ἄκρως κατατοπιστικά.

Τούς εὐχαριστῶ, διότι ἀπό τά λεγόμενά τους γίνεται ἀπό ὅλους ἀντιληπτό, ὅτι τό μεγάλο αὐτό ἀναπτυξιακό ἔργο πού θά ὑλοποιηθεῖ στό ἐκκλησιαστικό κτῆμα τοῦ Σχιστοῦ **γίνεται «ἐπ' ἀγαθῶ»**.

Τό ἔργο αὐτό θά ἐνδυναμώσει τήν χώρα μας, θά ὠφελήσει τόν λαό μας, θά ἐνισχύσει τήν τοπική κοινωνία καί τήν ἐθνική μας οἰκονομία, θά ἀφήσει γιά τίς ἐπόμενες γενεές ἕνα **πράσινο ἀειθαλές ἀποτύπωμα**.

- Ὅραμά μας εἶναι ἡ καθολική ἀναβάθμιση τῆς ποιότητας ζωῆς γιά τούς κατοίκους τῆς περιοχῆς στό Σχιστό καί τῶν ὁμορων καί ἐγγύτερων Δήμων τῆς Ἀττικῆς.
- Περισσότερες, καλύτερες δουλειές, ὑγιεινό περιβάλλον, βιώσιμη ἀνάπτυξη.

Λές καί σταμάτησε ὁ χρόνος στή βόρεια ζώνη, στό γυμνό τοπίο τοῦ Σχιστοῦ. Λές καί ὁ τόπος αὐτός δέν μετεῖχε στή μεταπολεμική ζύμωση πρὸς τά εὐρωπαϊκά ἀναπτυξιακά πρότυπα.

Ἴχνος ἀνάπτυξης, πολλῶ μᾶλλον ἀνάπτυξης φιλικῆς πρὸς τό περιβάλλον.

Ἀλλά καί νοτίως ἡ **περιοχή ἀναπτύχθηκε ὡς ἐργατούπολη**. Σέ αὐτό πού διακρίθηκε -ὅπως ἀναφέρθηκε καί προηγουμένως- ἦταν σά τραγούδια «τοῦ καημοῦ καί τοῦ ὕναστεναγμοῦ», «ὑπηγήματα τῆς ἔνδειας, τῆς φτώχειας καί τῆς σκληρῆς βιοπάλης.

Τή **δεκαετία τοῦ 60'** ὅ δημιουργήθηκε ἡ **παραγκούπολη τῶν ὕνω Περάματος** σέ ἐκκλησιαστικές ἐκτάσεις.

Από τό 1970 τά πράγματα καλυτέρευσαν έν γένει σέ όλες τίς οίκιστικές περιοχές τής Δυτικής Άττικής. Οί γειτονίες άστικοποιήθηκαν, όμόρφυναν, τό βιοτικό επίπεδο τών κατοίκων βελτιώθηκε.

Όλα αυτά συνέβησαν καί ισχύουν, όχι όμως για τό **βόρειο τμήμα του Σχιστού, τό όποίο παρέμεινε «κρανίου τόπος»**. Μέ άργούς ρυθμούς τίς επόμενες δεκαετίες τό γυμνό τοπίο κερματίστηκε σέ χωματερές, βιοτεχνικές ζώνες, κοιμητήριο, μέ άποτέλεσμα ή περιβαλλοντική επιβάρυνση τής περιοχής νά άποκτήσει δραματικές διαστάσεις.

Άπό τά περίπου **19 έκατομμύρια τετραγωνικά μέτρα** τής άρχικής κατά τούς τίτλους κτήσης έκτασης τοέ υκκλησιαστικοϋ κτήματος, μόνον αυτά τά 3.000 στρέμματα παρέμειναν στή νομή τής Έκκλησίας τής Ελλάδος.

Τά υπόλοιπα 16 στρ. μέσω δωρεών, παραχωρήσεων άννευ άνταλλάγματος, άπαλλοτριώσεων καί έκποιήσεων μέ συμβολικά τιμήματα, χρησίμευσαν σέ κοινωφελείς καί δημόσιους σκοπούς, όπως:

- ή σύσταση καί επέκταση του **Πολεμικοϋ Ναυστάθμου**,
- ή δημιουργία τών **οίκισμών Νέου Ίκονίου καί Άνω Περάματος**, καθώς καί του συνοικισμοά υναπήρων Πειραιά,
- **ά ήποκατάσταση άστέγων** του Δήμου Περάματος,

- ή κατασκευή και διαπλάτυνση τής **Έθνικῆς Ὀδοῦ Σχιστοῦ-Σκαραμαγκᾶ**,
- ή **λειτουργία** καί **συντήρηση** ἀγωγοῦ φυσικοῦ ὑερίου ὑπέρ τῆς Δημόσιας Ἐπιχείρησης Ἀερίου,
- ή **σύσταση κοιμητηρίου**.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐναπομείναντα **3.000 στρέμματα**, Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔκανε προσπάθειες στό παρελθόν μέ στόχο τήν ἀντιμετώπιση τοῦ φαινομένου τῆς αὐθαίρετης ρίψης ἀστικῶν ἀπορριμάτων καί οἰκοδομικῶν ὑλικῶν.

Ἄ Ἡναπτυξιακή ἀξιοποίηση μέχρι πρόσφατα ἦταν κάτι τό **ἀδιανόητο**. Χωρίς τήν κρατική ἀρωγή κάθε πρόταση καί πρωτοβουλία ἦταν ἐξαρχῆς καταδικασμένη νά πέσει στό κενό.

Ὅμως, ὅλα αὐτά τὰ λυπηρά θέλω νά πιστεύω ὅτι σέ λίγο θά ἀποτελοῦν παρελθόν χάρις στήν πρόσφατη ἀγαστή συνεργασία τῆς Ε.Κ.Υ.Ο. μέ τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως.

Μιά συνεργασία πού καί τό **Κράτος καί Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος** **διαχρονικά** ἐπιζητοῦν ἐπί τῆς ἀρχῆς, ἀλλά **ὄχι πάντοτε μέ τόν πιό ὀρθό τρόπο** καί οὔτε πάντοτε ἐπιτυχημένα.

Βεβαίως έχουν περάσει 200 χρόνια από την εποχή τ'Ο υθωνος, τότε που Ά ηντιβασιλεία αντιμετώπιζε όχι μόνο τά εκκλησιαστικά κτήματα, αλλά και την ίδια την Έκκλησία ως «δημόσιο κτήμα», και μετά από πολλές ιστορικές περιπέτειες και διακυμάνσεις, σήμερα εύτυχως Έ ήκκλησία τής Ελλάδος απολαμβάνει την οικονομική αύτεξουσιότητα που Τής άρμόζει.

Άς έρθουμε όμως στό σήμερα, στό τώρα.

Θέλω νά εύχαριστήσω τόν κ. Πρόεδρο και τά στελέχη τής Έλληνικής Κυβέρνησης για την πραγματική τους πρόθεση νά έπιλύσουν χρόνια ζητήματα που άπασχολούν την Έκκλησία τής Ελλάδος, νά άποκαταστήσουν έδραιωμένες άδικίες και νά μάς βοηθήσουν νά άνταποκριθοϋμε στις άπαιτήσεις τής έποχής και στις προκλήσεις του μέλλοντος.

ά Ηνακήρυξη τοϋ υργου στό Σχιστό σέ Στρατηγικής Σημασίας είναι ίσως τό χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτής τής στάσης τής Πολιτείας, αλλά όχι τό μόνο.

Εϋχομαι ή σημερινή ήμέρα νά μίν κριθεά ιπό τόν ιστορικό του μέλλοντος ως ένα μεμονωμένο εύτυχές στιγμιότυπο, αλλά νά σημάνει **μιά νέα άρχή στις σχέσεις Πολιτείας και Έκκλησίας.**

Νά συναπολαύσουν οι δύο φορείς τό χάρισμα τής συναλληλίας και τής άλληλοκατανοήσεως, και σέ κάθε συνεργασία μας νά

υποδειγματίζουμε τόν τρόπο συνεννοήσεως μέ τό παράδειγμα τοῦ Σχιστοῦ.

Βλέπουμε τά γόνιμα καί σημαντικά ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἐπιλογῆς.

Βλέπουμε πόσο ψηλά μποροῦμε νά φθάσουμε, ὅταν Πολιτεία καί Ἐκκλησία συνεργάζονται κοινοπρακτικά, ισότιμα καί ἀλληλο-περιχωρητικά γιά τό κοινό καλό καί πρός ὄφελος τοῦ λαοῦ.

Ἀπό αὐτή τή στάση, ὁ **μεγάλος κερδισμένος θά εἶναι ἡ πατρίδα μας**. Πατρίδα μας δέν εἶναι μόνο ὁ τόπος τῆς ἐλληνικῆς ἐπικράτειας, ἀλλά κυρίως ὅλοι ὅσοι βρισκόμαστε στό «ἐμεῖς», ὅσοι νιώθουμε αὐτόν τόν τόπο πατρίδα μας.

Όμιλία Πρωθυπουργού

κ. Κυριάκου Μητσοτάκη

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι, κύριοι Υπουργοί, κυρίες και κύριοι, τόπιό μεγάλο ταξίδι ξεκινάει μέ τό πρώτο βήμα.

Καί, πράγματι, σήμερα Μακαριώτατε κάνουμε αυτό τό σημαντικό πρώτο βήμα προκειμένου νά γίνει πράξη ένα όραμα τό όποιο είχατε και τό όποιο πολλές φορές είχαμε τή δυνατότητα νά συζητήσουμε. Τό όραμα αυτό έγκειται στή δυνατότητα τής Έκκλησίας νά μπορέσει έπιτέλους νά αξιοποιήσει έπ' ώφελειό αλόκληρου τοέ υλληνικοϋ λαοϋ τήν άκίνητη περιουσία πού τής έχει άπομείνει.

Περιγράψατε, νομίζω, μέ πολύ γλαφυρό τρόπο τήν ιστορία αυτού τοϋ σημαντικοϋ κτήματος πώς στό διάβα τοϋ χρόνου και για λόγους κοινωνικούς, οό ίποιοι είναι άπολύτως άντιληπτοί, συρρικνώθηκε, έφτασε σήμερα όμως νά εξακολουθεϊ νά είναι ένα σημαντικό κτήμα τριών χιλιάδων (3.000) στρεμμάτων. Τρεϊς χιλιάδες στρέμματα, άν έπρεπε μέ κάποιον τρόπο νά σās κάνω μιά παρομοίωση, είναι ούσιαστικά τό μισό Έλληνικό, είναι ε ήκταση τήν όποία βλέπουμε και από τίς δύο πλευρές τοϋ δρόμου.

Είχαμε συζητήσει, λοιπόν, πολλές φορές εάν θά μπορούσαμε, με άφορμή αυτό τό κτῆμα, νά δρομολογήσουμε ἕνα νέο πλαίσιο συνεργασίας Πολιτείας καί Ἐκκλησίας. Καί, νά παρέχουμε οὐσιαστικά στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τήν τεχνική δυνατότητα, τήν ὑποστήριξη προκειμένου μελετητικά νά ώριμάσει τό πολύ περίπλοκο, ἀλλά καί πολύ ὁμορφο καί πολύ δημιουργικό ἔργο, τό ὁποῖο ὁ π. Νικόδημος Φαρμάκης εἶχε τήν καλοσύνη νά μᾶς περιγράψει σέ πολύ μεγαλύτερη λεπτομέρεια.

Καί, πράγματι, σήμερα ἐπικυρώνουμε οὐσιαστικά τό πρῶτο βῆμα αὐτῆς τῆς Συνεργασίας. Ἐπιλέξαμε τό ΤΑΙΠΕΔ ὡς φορέα ὑλοποίησης καί ώρίμανσης ὅλης αὐτῆς τῆς σύνθετης μελετητικῆς διαδικασίας, διότι ἔχει ἀποδείξει ὅτι ἔχει τήν τεχνική ἐπάρκεια νά χειριστεῖ, Μακαριώτατε, τέτοια σύνθετα ἔργα. Ἐχει, ὅμως, καί τή διάθεση νά βοηθήσει ὥστε τό ἔργο αὐτό, ὅπως εἶπατε, νά μήν εἶναι μόνο μία μεμονωμένη προσπάθεια συνεργασίας, ἀλλά νά ἀποτελέσει οὐσιαστικά ἕνα πρότυπο, ἕνα πιλότο γιά τήν ἀξιοποίηση καί ἄλλων σημαντικῶν ἐκτάσεων πού διαθέτει σήμερα στήν κατοχή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Γιά τήν ἀναπτυξιακή σημασία τοῦ ὄργου, δέν νομίζω ὅτι χρειάζεται κανεῖς νά μιλήσει πολύ. Δέν πρέπει κανεῖς νά διαθέτει ιδιαίτερες γνώσεις Γεωγραφίας γιά νά ἀντιληφθεῖ τήν ἐξαιρετικά στρατηγική σημασία αὐτοῦ

έδωπέρα τοῦ γηπέδου στό ὁποῖο βρισκόμαστε. Ἡ δέ δυνατότητα ἀνάπτυξης ἑνός ὑπερσύγχρονου, φιλικοῦ πρὸς τό περιβάλλον, κέντρου logistics, μεταφορᾶς καί διαχείρισης ἐμπορευματοκιβωτίων, καί ὄχι μόνο, φαντάζει ὡς αὐτονόητη ἀνάγκη, ἂν λάβει κανεῖς ὑπόψη τή μεγάλη σημασία καί τή δυναμική, ὁ ἥποια ἀναπτύσσεται στό λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ.

Δέν θέλω, ἐπίσης, νά πῶ πολλά πράγματα γιά τήν πολύ μεγάλη σημασία πού ἀποδίδουμε συνολικά ὡς Κυβέρνηση στήν ἀναπτυξιακή δυναμική τῆς Δυτικῆς Ἀττικῆς. Ἀκριβῶς πίσω μας βρίσκονται τά ναυπηγεῖα τῆς Ἐλευσίνας. Βρεθήκαμε πρῖν ἀπό λίγες μέρες ἐκεῖ, μαζί μέ τόν ἀρμόδιο Ὑπουργό Ἐπενδύσεων καί Ἀνάπτυξης, γιά νά μπορέσουμε νά σηματοδοτήσουμε μιά ἀκόμα σημαντική παρέμβαση τήν ὁποία κάναμε σώζοντας οὐσιαστικά ἑξακόσιες (600) θέσεις ἐργασίας καί δημιουργώντας τήν προοπτική νά δημιουργηθοῦν πολλές ἀκόμα περισσότερες.

Θά ἔχουμε τή δυνατότητα νά δρομολογήσουμε καί ἐδῶ στό Σχιστό.

Δέν θέλω νά ὑποτιμήσουμε Μακαριώτατε τήν περιπλοκότητα τοῦ συγκεκριμένου ἔργου. Ἔχουμε, ὅμως, τήν ἀπόλυτη βούληση νά προχωρήσουμε μέ πολύ μεγάλη ταχύτητα, νά ξεπεράσουμε τά ἐμπόδια μέ τή συνεργασία τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργείων καί εἰδικά τοῦ ὕπουργείου Περιβάλλοντος πού μᾶς τιμᾶ μέ τήν παρουσία του καί Ὑ ὀφυπουργός

Χωροταξίας -ό κ. Ταγαράς- ώστε να αποδείξουμε στην πράξη ότι η ανάπτυξη με αποκλειστικό γνώμονα την προστασία του Περιβάλλοντος αποτελεί μία συνταγματικά κατοχυρωμένη έπιταγή, την οποία είμαστε σε θέση να υπηρετήσουμε. Διότι θέλω να αναλογιστούμε όλοι μαζί κατά πόσο πραγματικά προστατεύαμε τό περιβάλλον όταν αφήναμε ούσιαστικά αυτόν τόν χῶρο παντελῶς άπροστάτευτο να καταλήγει, τελικά, να μετατρέπεται σε μία ανεξέλεγκτη χωματερή. Σε έναν χῶρο στον όποιο ό καθένας πετοῦσε τά σκουπίδια του ή τά μπάζα του μέχρι πού να έρθει ή Έκκλησία με τή δικιά μας ύποστήριξη και να κάνει μία πρώτη παρέμβαση καθαρισμοῦ τοῦ χῶρου.

Η βιώσιμη ανάπτυξη Μακαριώτατε, κυρίες και κύριοι είναι μονόδρομος για τή χώρα. Η δέ τεχνολογία πιά μᾶς έπιτρέπει να μπορούμε να παρεμβαίνουμε με τέτοιο τρόπο, ώστε όλα τά έργα τά όποια δρομολογοῦμε να είναι έργα μηδενικοῦ περιβαλλοντικοῦ ὑποτυπώματος ως προς τίς έκπομπές τοῦ διοξειδίου τοῦ ὕνθρακα, αλλά και θετικοῦ περιβαλλοντικοῦ ὑποτυπώματος ως προς τή δυνατότητα να προσθέσουμε και ὄχι να αφαιρέσουμε πράσινο. Και εκτός από τή αναπτυξιακή πρωτοβουλία, ό ήποία θά ξεδιπλωθεῖ σε αυτόν τόν χῶρο, ταυτόχρονα να μπορέσουμε να φυτεύσουμε πολλά καινούργια δέντρα και να

ἀποδώσουμε στίς τοπικές κοινωνίες ἕνα μεγάλο πάρκο σέ ἕναν χῶρο, ὁ ὁποῖος σήμερα δέν εἶναι χῶρος ὁ ὁποῖος εἶναι ἐπισκέψιμος.

Κατά συνέπεια, τά ὀφέλη ἀπό μία τέτοια συνεργασία εἶναι στό δικό μου τό μυαλό ἀπολύτως προφανῆ, καί ὅπως εἶπατε Μακαριώτατε, σηματοδοτοῦν καί ἕνα νέο κεφάλαιο στίς σχέσεις Πολιτείας καί Ἐκκλησίας. Ἔχουμε ἀποδείξει ὅτι ἔχουμε τή βούληση καί τή διάθεση νά ἐπιλύσουμε χρόνιες ἐκκρεμότητες πού ταλανίζουν τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καί πού θά μπορέσουν νά σηματοδοτήσουν, στά πλαίσια τῶν συνταγματικά κατοχυρωμένων διακριτῶν ρόλων μας, ἕνα καινούργιο κεφάλαιο πάντα πρὸς ὄφελος τοῦ ὕλλητικοῦ λαοῦ καί τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν. Ὅπως, λοιπόν, λύσαμε χρόνιες ἐκκρεμότητες πού σᾶς ταλάνιζαν δεκαετίες, μέ τήν ἴδια βούληση, μέ τήν ἴδια διάθεση, μέ τήν ἴδια ἐνέργεια θά «χρησιμοποιήσουμε» (ἐντός εἰσαγωγικῶν) τό ἔργο τοῦ Σχιστοῦ γιά νά ἀποδείξουμε ὅτι μποροῦμε νά κάνουμε πράξη μιὰ τέτοια σύμπραξη, ἡ ὁποία θά εἶναι πρῶτα καί πάνω ἀπ' ὅλα πρὸς ὄφελος τῆς τοπικῆς κοινωνίας - τῶν ἀνθρώπων οὗ ἴποῖοι θά βροῦν δουλειά, τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι θά ἀπολαμβάνουν ἕναν χῶρο πρασίνου καί ἀναψυχῆς, ἀλλά θά εἶναι, ναι, καί πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἡ περιουσία τῆς

Έκκλησίας όταν είναι σχολάζουσα, δέν είναι ούσιαστικά περιουσία, δέν μετατρέπεται σέ κεφάλαιο.

Έμεϊς θέλουμε Έ ήκκλησία νά μπορεί νά έχει τή δυνατότητα νά έκμεταλλεύεται τήν άκίνητη περιουσία της καί μέσα από τά έσοδα από αύτήν τήν άκίνητη περιουσία νά μπορεί νά στηρίζει τό έξαιρετικά πλούσιο καί σημαντικό κοινωφελές της έργο. Καί θέλουμε νά δίνεται ή δυνατότητα στην Έκκλησία νά μπορεί νά έχει αύτήν τήν οίκονομική αύτοτέλεια προκειμένου νά διευρύνει καί άλλο τό κοινοτικό της έργο. Αυτό είναι μιά στρατηγική έπιλογή τής Κυβέρνησης, τήν όποία θά ύπηρετήσουμε μέ συνέπεια, μέ συνέχεια καί μέ σταθερότητα.

Κατά συνέπεια, θέλω καί πάλι νά σᾶς εύχαριστήσω για τήν πολύ γόνιμη συνεργασία τήν όποία είχαμε. Νά γνωρίζει καί Έ ήκκλησία τής Ελλάδος, αλλά καί τό ΤΑΙΠΕΔ ότι τά Υπουργεία είναι στή διάθεσή τους για νά ξεπεράσουμε τά έμπόδια καί τίς δυσκολίες πού αναπόφευκτα θά ύπάρξουν όταν μιλάμε για μιά σύνθετη καί μεγάλη καί βαριά παρέμβαση. Όμως, ξέρουμε ποϋ θέλουμε νά πᾶμε καί έχουμε άποδείξει ότι έχουμε τή δυνατότητα τέτοια περίπλοκα έργα, όχι απλᾶ νά τά ώριμάζουμε έπενδυτικά, αλλά τελικά νά μπορούμε νά τά φέρουμε καί εις πέρας. Έπομένως, όπως είπατε καί σεϊς καταλήγοντας, μιά εικόνα χίλιες λέξεις. Άς

άφήσουμε τή φαντασία μας λίγο έλεύθερη νά σκεφθοῦμε δημιουργικά καί πραγματικά τί μπορεῖ νά γίνει σέ αὐτήν τήν ἔκταση. Καί τότε, θά ἀντιληφθοῦμε ὅτι πραγματικά ἔχουμε ἐπιλέξει νά διαβοῦμε μαζί τόν σωστό δρόμο.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ.

Ε΄

Άποφασις 2-6-2022

Εύρωδικαστηρίου

Μία ύπόθεσις τοῦ κτήματος στή Βουλιαγμένη για τό όποιο προσφύγαμε μετά από πολλές δυσκολίες στό Εύρωπαϊκό Δικαστήριο τό 2013. ά Ήπόφασις πού μάς δικαίωσε βγήκε στίς 2-6-2022 δηλαδή μετά 9 όλόκληρα χρόνια μέ ό,τι αυτό συνεπάγεται. Περιληπτικά μπορούμε νά ποῦμε τά έξής:

«Ε Ήκκλησία τής Έλλάδος κέρδισε στίς 2-6-2022 τή δίκη στό Ε.Δ.Δ.Α. πού άφορᾶ τόν χαρακτηρισμό τής άδικαιολόγητης άρνησις τοῦ Κράτους νά ρυθμίσει πολεοδομικά τά άτακτοποιήτα τής Βουλιαγμένης, ώς **παραβίαση τοῦ δικαιώματος σέ δίκαιη δίκη**. Ή παραβίαση αυτή έχει ώς συνέπεια τήν άπώλεια εισοδήματος για τήν Έκκλησία τής Έλλάδος τής τάξεως τών **20.000.000** κατ΄ έτος.

Α) Έ Ήκκλησία τής Έλλάδος δικαιώνεται πλήρως και **ένισχύει τό ήθικό έπιχείρημά** της άπέναντι στήν κοινωνία όσον άφορᾶ τήν παρελκυστική

τακτική της Διοίκησης προς διαιώνιση μιᾶς χρονίζουσας ἀδικίας εἰς βάρος της.

Β) Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος **κατοχυρώνει πλήρως τό νομικό της ἐπιχείρημα** ὅτι ὡς ἰδιοκτῆτης ἀκίνητης περιουσίας ἔχει ἴσα δικαιώματα ἀπέναντι στό Νόμο μέ τούς ἄλλους ἰδιοκτῆτες καί δέν θά πρέπει νά θίγεται ἀπό τό Κράτος τό συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στήν ἰδιοκτησία της καί τό δικαίωμα σέ δίκαιη δίκη.

Γ) **Ἀνοίγει ὁ δρόμος γιά τήν πλήρη ἀποζημίωση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος** γιά τή ζημία πού υπέστη καθόλα τά ἔτη λόγω τῆς ἀδικαιολόγητης καθυστέρησης τῆς Διοίκησης νά ρυθμίσει πολεοδομικά τά ἀκίνητά της, ὡς νομίμως ὀφείλε. Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θά ἀσκήσει ἀγωγή κατά τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ζητώντας ἀποζημίωση. Ἡ Πρόσκληση Ἐνδιαφέροντος τῆς ΕΚΥΟ γιά τήν ἀξιοποίηση 17 πολεοδομικῶς ἀρρυθμιστων ἐκτάσεων τῆς Βουλιαγμένης (2167/2021) ἔχει δημιουργήσει ἀδιάσειστα τεκμήρια βασισμένα σέ πραγματικές προσφορές ἐπί τῶν συγκεκριμένων ἀκινήτων, ὥστε νά ὑπάρχει εὐχέρεια στήν ἀπόδειξη τοῦ ὕψους τῆς ζημίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Δ) **Ἀνοίγει ὁ δρόμος γιά τήν πολεοδομική ρύθμιση** τῶν ἀτακτοποιήτων σέ συμμόρφωση τῆς Διοίκησης καί τοῦ ὕψους τῆς ζημίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

πρός τήν απόφαση τοῦ Ε.Δ.Δ.Α. καθώς ὁ φάκελος τῆς υποθέσεως θά διαβιβασθεῖ στήν Ἐπιτροπή τῶν Ὑπουργῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ὁ ἥποία εἶναι υπεύθυνα – κατ' ἄρθρο 46 τῆς ΕΣΔΑ – γιά τόν ἔλεγχο τῆς ἐκτέλεσης τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΕΔΑΔ ἀπό τά συμβαλλόμενα Κράτη.

Ἐκτός τῶν μνημονευθέντων θά ἀκολουθήσουν καί ἄλλες περιπτώσεις, ὅπως:

1. Τῆς Φασκομηλιάς.
2. Τῶν Λεγραινῶν.
3. Τῆς Βάρης.
4. Τῆς Στροφυλιάς.
5. Τοῦ Κοκκιναρά.
6. Τοῦ Φλαμουρίου τῆς Μαγνησίας κ. ἄ.

Μακαριστός Προκαθήμενος εἶχε πεῖ: «Σεῖς οἱ νεώτεροι μή κοιτᾶτε τό 96% τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας πού χάθηκε. Ἀξιοποιῆστε τό 4%. Αὐτούς τούς βράχους, αὐτές τίς πέτρες, αὐτό τό χῶμα νά τό κάνετε ΠΝΕΥΜΑ».

Ίδου ένα όραμα, ίδου ένας στόχος. Καί όλα αυτά μόνο για τόν Λαό
μας καί τήν Πατρίδα μας.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Β΄
ΠΡΟΕΔΡΟΣ